

Respons

Mongolia: Barns oppvekstvilkår

Problemstilling/spørsmål:

- Hvordan er situasjonen for barn i Mongolia? Hva er de mest presserende problemene for barn i landet?
- Finnes det (gode) systemer for omsorgsovertakelse?

Hovedutfordringer

Landinfo besøkte Mongolia på en informasjonsinnhentingsreise i mai/juni 2012. Hva gjelder barns og unges situasjon, framhevet kildene følgende områder som særskilte utfordringer:

1. Fattigdom og barnearbeid
2. Kvaliteten på utdanning
3. Helse og ernæring
4. Omsorgssvikt og mangelfulle systemer for omsorgsovertakelse

I tillegg er trafficking et problem, men denne responsen går ikke nærmere inn i den problematikken. Situasjonen er også generelt vanskelig for barn med funksjonshemninger.

Fattigdom

Ifølge Unicef (møte i Ulaanbaatar mai 2012) lever 42 % av barna i Mongolia i fattigdom. Trass i at Mongolia i dag har en av verdens raskest voksende økonomier (ca. 17 % i 2011, noe lavere i 2012), er fattigdommen stadig utbredt. Boomen i gruveindustrien har foreløpig ikke kommet hele befolkningen til gode. Det er stor migrasjon til byene, særlig til hovedstaden Ulaanbaatar. 45 % av Mongolias befolkning bor nå i Ulaanbaatar, og mer enn halvparten av byens ca. 1,2 millioner innbyggere er uten tilgang til grunnleggende offentlige tjenester (Norovsambuu et al 2013). Situasjonen er spesielt vanskelig i de såkalte "ger-områdene", som er store og raskt voksende uformelle bosettinger i utkanten av Ulaanbaatar, hvor mange bor i tradisjonelle, runde telt kalt "ger". Befolkningen i ger-områdene mangler tilgang til rent vann, renovasjon, sanitæranlegg, sentralvarme osv.

Respons **Mongolia: Barns oppvekstvilkår**

Arbeidsledighet og/eller undersysselsetting er en utfordring både på landsbygda og for deler av den urbane befolkningen. Nasjonal arbeidsledighet ligger på ca. 9 % (CIA 2013). Klimatiske forhold setter rammer for befolkningen utenfor byene. Spesielt harde vintre – som for eksempel den i 2009-2010 – resulterer ofte i buskapsdød og tap av livsgrunnlaget for gjeterfamilier, noe som bidrar til økt migrasjon til byene.

Barnarbeid

Ifølge FNs særorganisasjon for arbeidslivet, ILO, er omfanget av barnarbeid i Mongolia redusert i de senere årene. Det har blitt større bevissthet rundt problemet, men fremdeles arbeider en del barn innen gruveindustrien og som gjeterne. Gruveindustrien er i rask vekst, og etablerte selskaper har ifølge ILO en relativt ryddig arbeidstakerpolitikk. Uregulert utvinning fra gruver som er stengt av myndighetene etter at regulær drift er avsluttet, er imidlertid et problem, og det hender at barn brukes i forbindelse med denne ulovlige virksomheten (ILO, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

ILO har påpekt bruken av barnejockeyer i Mongolia. Dette er en tradisjon som tidligere var knyttet til den årlige festivalen *nadaam*, men i dag arrangeres løp med barn som jockeyer hele året. Arbeidet innebærer høy risiko for skader i og med liten eller ingen bruk av sikkerhetsutstyr. Det er lovlig å bruke barn ned til 7–8 år som jockeyer og praksisen står ikke på myndighetenes liste over de verste formene for barnarbeid i landet.

Myndighetene har utarbeidet en nasjonal handlingsplan for å få slutt på de verste formene for barnarbeid innen 2016, men blant Landinfos kilder ble det uttrykt tvil om det var satt av tilstrekkelige ressurser til implementering av planen.

Utdanning

Unicef (møte i Ulaanbaatar mai 2012) anslår at 85-90 % av mongolske barn har tilgang til skole. Blant de med mangelfull tilgang, er det mange funksjonshemmede. Drop-out-raten er lav i den obligatoriske grunnskolen (*primary school*, dvs. 1.-6. klasse), men øker noe – særlig blant gutter – på ungdomstrinnet og i den videregående skolen (*secondary school*, dvs. 7.-11. klasse hvorav 7.-9. er obligatorisk).

Ifølge Unicef er kvaliteten det overordnede problemet i utdanningen. Sammenliknet med land på tilsvarende utviklingsnivå er kvaliteten dårlig og den ser ut til å være synkende. Det er økende forskjell på by og land, og kvaliteten er generelt lavere på landet. Blant den kasakhiske minoriteten vest i landet er analfabetismen høyere enn blant den mongolske flertallsbefolkningen (NLM, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

Skoledagen i Mongolia er mange steder kort, og på grunn av kapasitetsproblemer opererer mange skoler med to eller tre skift per dag. I tillegg er skoleåret kortere enn i mange andre land (Unicef, møte i Ulaanbaatar mai 2012). Disse faktorene senker nivået på skoletilbudet

Barn fra nomadiske eller halvnomadiske familier går på internatskoler. Mange av disse holder svært lav standard. De har få lærere og barna får liten voksenkontakt, noe som forsterkes ved at internatelevne sjelden eller aldri treffer foreldrene sine i vinterhalvåret. Skolene mangler ofte undervisningsmateriell og utviklingsstimulerende utstyr, som for eksempel bøker og lekeapparater. På enkelte internat sover to barn og to barn i samme seng. Sanitærforholdene er ofte dårlige, og noen steder er toalettene i egne skur langt unna sovesalene. Med vintertemperaturer ned mot -50°C, er dette en prøvelse for barna. Internatene er ofte kalde og

Respons Mongolia: Barns oppvekstvilkår

trekkfulle, og diaré og lungebetennelse er ikke uvanlig blant elevene. Ved enkelte internat er det registrert dødsfall som kan skyldes boforholdene. Maten på internatene kan også være ernæringsmessig utilstrekkelig – kvaliteten kan avhenge av helt lokale forhold, for eksempel av kokken på internatet (NLM, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

Grunnutdanning i Mongolia er i prinsippet gratis, men i realiteten må det betales avgifter for å få tilgang til en skoleplass. Lærere er blant de yrkesgruppene som oppfattes som mest korrupte i Mongolia. Det foreligger rapporter som peker i retning av et relativt høyt voldsnivå i mongolsk skole; ifølge en undersøkelse rapporterer 83 % av barna at de har opplevd vold (fra andre elever og/eller fra lærere/ansatte) på skolen (Unicef, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

Helse og ernæring

Verdens helseorganisasjon og Mongolias helseministerium (WHO & Ministry of Health 2012) har utgitt en oversikt over helsetilbudet i landet. Av denne framgår det at Mongolias helsevesen mange steder er bemannet med stabilt og velutdannet personell, med god forståelse av lokale forhold og tjenestebehov og en desentralisert administrasjon. Likevel er det mange utfordringer i helsevesenet.

Mongolia har mer enn dobbelt så mange sykehus som gjennomsnittet i EU, både offentlige og private. De fleste private er små klinikker med 10-20 senger pluss en poliklinikk. Enkelte frivillige organisasjoner tilbyr helse- og informasjonstjenester på områder som HIV/AIDS, vold i hjemmet og alkohol- og stoffmisbruk. Noen få også tilbyr mor-og-barn-tjenester i poliklinikk.

Offentlige sykehus er gratis, men man må være folkeregistrert for å få behandling. De aller fleste mongoler er nå registrert (se Landinfo 2012). Grunnleggende helseforsikring er gratis for barn opp til 18 år. Den dekker imidlertid ikke alle medisiner (Unicef, møte i Ulaanbaatar mai 2012). Priser for medisiner som står på myndighetenes liste over viktige medisiner (Essential Drugs List) er regulert gjennom makspriser, som stort sett respekteres av apotekene. I byene er tilgangen til medisinene på lista nær 100 %, mens det kan være problematisk å få tak i enkelte viktige legemidler på landsbygda (WHO & Ministry of Health 2012).

Egenandelen for helsetjenester varierer fra ingenting til 15 % avhengig av administrativt nivå og behandlingsform (se WHO & Ministry of Health 2012, s. 2). I tillegg er det vanlig å betale en sum "uformelt". Fattige, pensjonister, mødre og barn, funksjonshemmede og visse svakerestilte grupper er unntatt egenandel og enkelte andre avgifter.

Kvaliteten på helsetjenestene varierer både i offentlig og privat sektor. Tilgangen til helsetjenester påvirkes av geografisk distanse, tøffe værforhold, folkeregistrering og inntektsnivå. Helsetilbudet er mest tilgjengelig i urbane og "ikke-fattige" områder, mens det mange steder på landsbygda er mangel på kvalifiserte helsearbeidere.

Tidligere nomader som nå har bosatt seg rundt de urbane sentrene, kan ha problemer med tilgang til helsetjenester. De har høy risiko for sykdom, men fattigdom, lavt utdanningsnivå og mangelfull folkeregistrering hindrer denne gruppas tilgang til behandling. Det er etablert såkalte familiehelsesentre for å gi tidligere nomader et tilbud, men finansieringen er utilstrekkelig.

Tall fra Verdens helseorganisasjon (WHO 2012) viser at 99 % av målpopulasjonen fikk

Respons Mongolia: Barns oppvekstvilkår

BCG-, DTP1- og DTP3-vaksine i 2011. Vaksinerings mot meslinger, Hepatitt B, polio og røde hunder ligger også nær 99 %. Unicef (møte i Ulaanbaatar mai 2012) mener imidlertid at de reelle tallene antakelig er noe lavere (blant annet grunnet innrapporteringsrutinene).

Unicef (møte i Ulaanbaatar mai 2012) anslår at 22 % av barna i Mongolia er feilernært, og det nasjonale statistikkbyrået (NSO 2011) rapporterer at 16 % av barna under fem år er veksthemmede (*stunted*). Forekomsten av veksthemming er dobbelt så høy i den vestlige regionen som i Ulaanbaatar (hhv 25 % og 12 %). Mange steder er kunnskapen om ernæring og hygiene lav, og derfor har eksempelvis Norsk Luthersk Misjonssamband (NLM) gjort ernæring, tannpuss og håndvask til hovedfokus i sine primærhelseprosjekter (NLM, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

Lungebetennelse og diaré er de farligste sykdommene for barn under fem år. Ifølge det mongolske National Statistics Office (NSO 2011) kunne bare 1 % av småbarnsmødre mellom 15-49 år i en undersøkelse nevne to symptomer på lungebetennelse, noe som kan hindre tidlig oppsøking av lege. Undersøkelsen tydet likevel på at de fleste mødre tok barn med lungebetennelsessymptomer til lege, og de fleste av disse igjen fikk antibiotika (tallene er usikre pga. lavt antall barn med lungebetennelsessymptomer i undersøkelsen). 10 % av barna i undersøkelsen hadde hatt diaré i løpet av de siste 14 dagene forut for undersøkelsen. 56 % av disse fikk oral rehydreringsbehandling (ORT).

Barnedødeligheten er på vei nedover. Ifølge NSO (2011) var den på 36 per 1000 levendefødte før fylte 1 år, og 45 per 1000 levendefødte før fylte 5 år i perioden 2004-2007, mens i 2011 var den ifølge Unicef (u.å.) på hhv. 26 per 1000 og 31 per 1000. Også på dette feltet er det store ulikheter mellom by og land; barnedødeligheten er eksempelvis særlig høy blant den kasakhiske minoriteten i vest, og aller minst i Ulaanbaatar.

De fleste etniske kasakhene bor i den vestligste delen av landet. Det er en stor språkbarriere mellom kasakhene og mongolene, og selv om det ikke er fiendtlige følelser mellom de to folkene, lever de oftest hver for seg. NLM nevnte at kasakhene i vest generelt har flere barn enn mongolene, og at de scorer lavere enn gjennomsnittet på mange helsestatistikker, inkludert mødre- og spedbarnsdødelighet (NLM, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

Omsorgssvikt og muligheter for omsorgsovertakelse

Det er en økning i antall skilsmisser og splittede familier i Mongolia. Arbeidsledighet, undersysselsetting og høy inflasjon (11,1 % årlig i 2011 i henhold til Verdensbanken (World Bank 2012)) fører for mange familier til fattigdom. For noen fører dette videre til alkoholisme, splittede familier, vold og/eller omsorgssvikt. Migrasjon til byene, utlandet og de store gruveprosjektene i Oyu Tolgoi og Tavan Tolgoi sør i Gobi-ørkenen, bidrar også til ustabilitet i familiene.

Antallet gatebarn avhenger av hvordan gatebarn defineres, dvs. om barna helt mangler et hjem eller om de har et hjem, men i perioder ikke kan eller vil være der pga. ulike problemer. Mongolske myndigheter (2009) skriver at antallet gatebarn som var "located by Ulaanbaatar Municipality Police Department" var 1128, 1158 og 1041 i henholdsvis 2006, 2007 og 2008. Ifølge NLM (møte i Ulaanbaatar mai 2012) var gatebarna svært synlige i Ulaanbaatar i 2007-2008, for så å "forsvinne" (eller bli mindre synlige) etter "oppryddingsaksjoner" fra politiet. En del av disse barna ble antakelig sendt til institusjoner som politiets "Child Welfare Centre", som huser gatebarn for opp til syv dager (Unicef 2009, s. 69).

Respons Mongolia: Barns oppvekstvilkår

Antall barn som er permanent uten bolig, altså som ikke har et hjem, anslås til rundt 50 (Unicef 2009). I tillegg kommer anslagsvis 1700 "stairwell families", dvs. familier som bor i trappeoppganger i boligblokker eller andre bygninger hvor far eller mor i familien jobber som vaktmester eller lignende (Unicef, møte i Ulaanbaatar mai 2012). Ifølge NLM (møte Ulaanbaatar mai 2012) er det ikke nødvendig for noen å bo på gata i Ulaanbaatar, men tilbudet ved mange barnehjemsinstitusjoner er dårlig.

Det finnes sosialkontor og sosialarbeidere, og noen av sosialarbeiderne har formelt ansvar for vanskeligstilte og utsatte barn. Mange av dem er imidlertid ufaglærte. Mongolia har ingen barnepsykologer (Unicef, møte i Ulaanbaatar mai 2012).

Lovverk og implementering

Mongolias lovverk som regulerer barns rettigheter og oppvekstkår er ganske godt utviklet, men svak økonomi og store avstander gjør at lovverket ofte ikke forvaltes i tråd med intensjonene.

I henhold til paragraf 26 i Mongolias Lov om sosial velferd (Social Welfare Law) kan barn i vanskelige situasjoner tilbys fosterhjem, familiebasert omsorg eller "residential care services".¹ Paragraf 25 i Familieloven fastslår at den lokale guvernøren skal utnevne en "representative" for barn som ut fra sin familiesituasjon trenger dette, og det er guvernørens plikt å beskytte foreldreløse barn og barn hvis foreldre mangler omsorgsevne. Lov om midlertidig tilsyn av barn uten omsorgspersoner (Law on Temporary Detention of Children without Supervision) pålegger guvernørene å registrere og overføre barn uten omsorgspersoner til fosterfamilier. Om fosterhjem ikke kan framskaffes, skal guvernøren enten oppnevne verge, finne et adoptivhjem eller overføre barnet til et barnehjem (Government of Mongolia 2007).

Mongolske myndigheter har rapportert til FN om oppfølgingen av forpliktelsene under Barnekonvensjonen som Mongolia har ratifisert. Myndighetene peker på at mekanismer for implementering og monitorering av de ovennevnte paragrafene ikke er klart definert, og at offentlighetens kontroll med forvaltningen av lovgivningen er svak (Government of Mongolia 2007, s. 33). Myndighetene har likeledes medgitt (2009, s. 5) at institusjonene som skal ta seg av barn uten omsorgspersoner er av varierende kvalitet, og at utviklingen av "alternativ omsorg", familiegjennforening og familierhabilitering ("family reunification and rehabilitation services") krever betydelig mer oppmerksomhet.

Barnevernsinstitusjoner

Ifølge Unicef (2009) er det 43 barnesentre ("childcare centers") i Mongolia, som tar seg av barn uten fungerende foreldreomsorg. Disse huset ifølge Unicef (2009) 1484 barn i 2009, hvorav ca. 70 % var foreldreløse og 30 % var forlatt av foreldrene. Fem av sentrene er statsfinansierte, resten er drevet av mongolske og/eller utenlandske organisasjoner. De fleste er lokalisert i Ulaanbaatar, men det er også sentre i Darkhan og Erdenet. Kilder Landinfo traff i Ulaanbaatar i 2012 kjente ikke til barnehjemstilbud andre steder i landet.

Kvaliteten på barnehjemmene er ifølge mongolske myndigheter varierende (Government 2009, s. 5). Unicef (2009) rapporterer at hovedbarnehjemmet i Ulaanbaatar er overfylt. NLM

¹ "Pursuant to Article 26 of *Social Welfare Law* which states that children in difficult situations can be offered foster care, family-based care or residential care services [...] (Government of Mongolia 2007, s. 35)

kjenner til tre barnehjem i Ulaanbaatar, to NGO-drevne og ett statlig. De fysiske forholdene beskrives som "rimelig greie", men NLM (e-post 2010) mener at barna har utilstrekkelig voksenkontakt og får dårlig oppfølging. Unicef (møte i Ulaanbaatar 2012) beskriver de fleste mongolske barnehjem som "sørgelige" (*woeful*).

Fosterhjem og adopsjon

Det er ingen formelle, fungerende systemer for fosterhjem på plass ennå i Mongolia (Unicef, e-post mai 2013). Dette er til tross for lovens bestemmelser som anført over. Ifølge NLM (e-post 2010) hadde "Municipality Authority for Children" i Ulaanbaatar i 2010 begynt å se på muligheter for å bygge opp et system med fosterhjem, men dette er altså ikke på plass ennå.

Adopsjon reguleres gjennom Familieloven (1999) og Lov om beskyttelse av barns rettigheter fra 1996 (Unicef, e-post 2013). Adopsjonssøknader skal ifølge Familieloven avgjøres av guvernøren i barnets lokale *soum*² eller distrikt (§55).

Ifølge den tyske ambassaden i Ulaanbaatar (e-post 2013) er det ukomplisert å adoptere internt i Mongolia. Det er ganske vanlig for mongolske foreldre å etterlate barna i besteforeldrenes omsorg hvis de selv må reise bort for en lengre periode for å jobbe eller lignende. I slike tilfeller hender det at besteforeldrene adopterer barnet, og at denne adopsjonen så omgjøres når barnets foreldre etter noen år kommer tilbake. Dette er, slik ambassaden forsto det, en praktisk ordning bl.a. for at besteforeldrene skal kunne ha juridisk myndighet til å ta visse avgjørelser. Adopsjonen ses i disse tilfellene liten grad som en permanent ordning, og kontakt mellom barnet og de biologiske foreldrene fortsetter mer eller mindre uendret av adopsjonen.

Adopsjon kan ordnes svært enkelt. Ifølge den tyske ambassaden (e-post 2013), kan de biologiske og de nye foreldrene enes seg imellom og så søke om offentlig godkjenning av adopsjonen. Imidlertid utstedes det ny fødselsattest ved en adopsjon. I denne står de nye foreldrenes navn, og utstedelsesdatoen kan således være lenge etter barnets fødselsdato. En fødselsattest som er utstedt lenge etter barnets fødsel, kan dermed indikere at barnet er adoptert, men det kan også skyldes at den originale attesten er tapt eller at et av navnene i attesten er endret.

Andre typer omsorgsovertakelse

En forsker og ekspert på Mongolia som Landinfo snakket med i april 2010, uttalte at det finnes uformelle systemer for omsorgsovertakelse blant mongolske gjeterfolk, slik at barn blir tatt vare på i storfamilien eller lignende om foreldrene faller fra. Tradisjonene varierer imidlertid fra sted til sted. Offentlige, formelle barnevernstiltak er ifølge denne forskeren så godt som helt fraværende på den mongolske landsbygda.

Det er som nevnt over også vanlig at barn hvis foreldre er døde eller på annen måte fraværende, tas hånd om av besteforeldre eller andre. Dette skjer ikke nødvendigvis ved formell adopsjon, men kan ordnes uformelt. Om et foreldreløst barn ikke har andre slektninger, er det ifølge mongolsk lov den lokale guvernørens ansvar å sørge for et adekvat omsorgstilbud for barnet, men det er uklart i hvilken grad dette skjer.

² Et *soum* eller *sum* er en administrativ inndeling i Mongolia som tilsvarer kommune i Norge.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke-offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

En respons er et svar på konkrete spørsmål og problemstillinger som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema eller et spørsmål, og kildegrunlaget vil ikke nødvendigvis være like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor begrensede tidsrammer og vil i liten grad inneholde bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som responsene omhandler.

Referanser

Skriftlige kilder

- CIA. *The World Fact Book. East & Southeast Asia: Mongolia* (sist endret 7. mai 2013). Tilgjengelig fra <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/mg.html> [lastet ned 23. mai 2013]
- [Familieloven] (11. juni 1999) *Family Law of Mongolia*. Ulaanbaatar: Great Hural of Mongolia. Tilgjengelig fra <http://www.refworld.org/docid/3ed91a1c2.html> [lastet ned 3. juni 2013]
- Government of Mongolia (2007, november). *Mongolia's 3rd and 4th reports under the Convention on the Rights of the Child*. Ulaanbaatar: Government of Mongolia. Tilgjengelig fra <http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/CRC.C.MNG.4.doc> [lastet ned 23. mai 2013]
- Government of Mongolia (2009, 13. november). *Written answers to the List of issues to be taken up in connection with the consideration of the third and fourth periodic report of Mongolia (CRC/C/MNG/3-4)*. Ulaanbaatar: Government of Mongolia. Tilgjengelig fra http://www2.ohchr.org/english/bodies/crc/docs/AdvanceVersions/CRC-C-MNG-Q-3_4-Add1.doc [lastet ned 23. mai 2013]
- NSO, dvs National Statistics Office & UNICEF (2011). *Multiple Indicator Cluster Survey 2010. Summary Report*. Ulaanbaatar: National Statistics Office. Tilgjengelig fra http://www.childinfo.org/files/MICS4_Mongolia_SummaryReport_Eng.pdf [lastet ned 3. juni 2013]
- Norovsambuu, A., Koenig, M. & Theunissen, T. (2013, 16. januar). Ulaanbaatar's Ger Residents May See Improvements Under New Leadership. *The Asia Foundation*. Tilgjengelig fra <http://asiafoundation.org/in-asia/2013/01/16/ulaanbaatars-ger-residents-may-see-improvements-under-new-leadership/> [lastet ned 23. mai 2013]
- Unicef (2009). *Situation Analysis of Children and Women in Mongolia*. Ulaanbaatar: Unicef. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/sitan/files/SitAn_Mongolia_2009.pdf [lastet ned 23. mai 2013]
- Unicef (u.å.). *At a glance: Mongolia*. Tilgjengelig fra http://www.unicef.org/infobycountry/mongolia_statistics.html [lastet ned 23. mai 2013]
- World Bank (2012, 28. februar). *Mongolia Quarterly Economic Update - February 2012*. Washington, D.C.: World Bank. Tilgjengelig fra <http://www.worldbank.org/en/news/feature/2012/02/28/mongolia-quarterly-economic-update-february-2012> [lastet ned 3. juni 2013]
- WHO, dvs. World Health Organisation & Ministry of Health (2012). *Health Service Delivery Profile Mongolia 2012*. Geneva: WHO. Tilgjengelig fra http://www.wpro.who.int/health_services/service_delivery_profile_mongolia.pdf [lastet ned 23. mai 2013]

Respons Mongolia: Barns oppvekstvilkår

Muntlige kilder

- Den tyske ambassaden i Mongolia. E-post 22. august 2013
- Forsker, telefonintervju 20. april 2010
- ILO, dvs. International Labour Organization. Møte i Ulaanbaatar 29. mai 2012
- NLM, dvs. Norsk Luthersk Misjonssamband. E-post 11. mai 2010
- NLM. Møte i Ulaanbaatar 29. mai 2012
- Unicef. Møte i Ulaanbaatar 28. mai 2012
- Unicef. E-post 29. mai 2013
- Vestlig ambassade i Beijing. E-post 22. april 2013

© Landinfo 2013

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.